

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Politicologie: Begrippen en problemen

Vree, J.K. de

Citation

Vree, J. K. de. (1973). Boekbespreking van: Politicologie: Begrippen en problemen. *Acta Politica*, 8: 1973(2), 244-245. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3451429>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3451429>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

de gemeenteraadsverkiezingen in april 1972 toch nog een factor van grote betekenis blijft in de Colombiaanse politiek.

Deze recente ontwikkelingen zouden aan Van Niekerks studie over het populisme in de afzonderlijke landen van Latijns-Amerika interessante gegevens hebben kunnen toevoegen, waardoor enkele van zijn analyses bevestigd zouden worden. Nu krijgt men te vaak de indruk, als zou het populisme in Latijns-Amerika tot een voorbije periode behoren, hetgeen overigens niets afdoet aan Van Niekerks gedegen onderzoekingen. Maar als hij slechts zeven regels wijdt aan de beschrijving van het peronisme na de val van Perón in 1955, als hij spreekt over 'de nog steeds vitale resten van deze autoritaire mobilisatie-beweging', dan lijkt het alsof hij de ontwikkeling die het peronisme na 1955 heeft doorgemaakt negeert en alsof het aan macht en aanhang heeft ingeboet. Het tegenovergestelde is waar.

Dwars door alle verschillen heen tussen de diverse Latijns-Amerikaanse populistische bewegingen slaagt Van Niekerk erin een aantal treffende overeenkomsten te ontdekken, die het mogelijk maken van een regionaal Latijns-Amerikaans populisme te spreken. Deze overeenkomsten zijn: parallellen in de historische ontwikkeling van de onderzochte bewegingen, hun brede sociale basis, hun nationalistische ideologie, hun politieke organisatie als dominante partij en hun functie van wegbereider van nieuwe politieke constellaties.

De Engelstalige handelseditie die in 1973 van dit proefschrift verschijnt zal het mogelijk maken, dat een groter publiek kennis neemt van deze belangrijke en tegelijk beperkte studie over het populisme in Latijns-Amerika.

J. M. P. B. van der Putten

A. Hoogerwerf: Politicologie-begrippen en problemen

Samsom, Alphen aan den Rijn 1972, 155 pp.

Het boekje 'Politicologie' heeft een zeer bescheiden opzet. Het bedoelt niet méér te zijn dan een 'eenvoudige inleiding', een 'beknopt en inleidend overzicht van de belangrijkste problemen en theoretische benaderingen in de politicologie' (p. 7). Deze bescheidenheid en het nog betrekkelijk ongevormde karakter van het vak zelf brengen met zich, dat de inhoud van zo'n werkje tot op zekere hoogte een zaak van persoonlijke smaak en willekeur is. Enerzijds immers dwingen de eisen van eenvoud en beknoptheid tot het weglaten of slechts oppervlakkig behandelen van veel van wat in het vak belangrijk is. Anderzijds betekenen de bestaande onduidelijkheid ten aanzien van aard en inhoud van het vak, alsmede de afwezigheid van behoorlijk ontwikkelde theorieën, dat criteria voor het opnemen dan wel weglaten van verschijnselen, benaderingen e.d., goeddeels ontbreken. Zo behandelt professor Hoogerwerf achtereenvolgens en in aparte hoofdstukken: de wetenschap der politiek in het algemeen, de aard van de politiek, de staat en het politieke systeem, het overheidsbeleid, macht, democratie, verdelingsproblemen, samenwerking en conflict, en tenslotte verandering. Wanneer hij evenwel het vakgebied inventariseert (pp. 13-14), onderscheidt hij een tiental deelgebieden. Een aantal ('methoden', 'geschiedenis der politieke ideeën', 'internationale betrekkingen', 'oorlog en vrede' en 'bestuurskunde') daarvan komen in het boek verder niet of nauwelijks ter sprake.

Gedeeltelijk is deze wat willekeurig aandoende discrepantie wellicht terug te voeren op 'schrijvers opvatting over de politiek. Deze wordt immers nogal be-

perkt gedefinieerd als 'het overheidsbeleid alsmede de totstandkoming en effecten ervan' (p. 37). Hij doet dit na een zeer summiere bespreking van enige andere omschrijvingen (pp. 33-36) en vooral op grond van het gangbare spraakgebruik (pp. 37-38). Met zo'n definitie wordt de politicologie wel erg sterk gebonden aan een bepaald institutioneel kader. En hoe men hier verder ook over denken mag, het zal duidelijk zijn, dat een dergelijke omschrijving niet vanzelfsprekend leidt tot grote aandacht voor politieke verschijnselen in minder geïnstitutionaliseerde verbanden, zoals de internationale betrekkingen en zaken als oorlog en vrede.

Wat de gekozen begripsbepaling en de wel behandelde onderwerpen betreft, het valt niet te ontkennen, dat het daarbij om politicologisch belangrijke zaken gaat. De onderwerpen sluiten bovendien goed aan bij het dagelijks spraakgebruik, de onmiddellijke belangstellingssfeer van hen die in het vak moeten worden ingeleid en, niet te vergeten, bij wat traditioneel altijd als de kern van het vak is gezien. Minder gelukkig ben ik met de aansluiting op wat na een inleiding moet volgen en wat, wanneer ik mij niet vergis, het vak in toenemende mate kenmerkt namelijk het doelbewust en vooral systematisch ontwikkelen van *verklaringen* voor allerlei politieke verschijnselen.

In het algemeen blijft professor Hoogerwerfs behandeling staan bij definities en classificaties. Dat deze hun zin en betekenis eerst verkrijgen binnen en door een kader van vooronderstellingen met behulp waarvan verklaringen worden geconstrueerd, komt in het boekje onvoldoende tot uiting. Het verklaren van en de vorming van theorieën over de aan de orde gestelde politieke verschijnselen worden niet of nauwelijks behandeld. De ontwikkelde begrippen en classificaties krijgen daardoor onvermijdelijk een wat vrijblijvend en willekeurig karakter, terwijl de student niet dan zeer indirect wordt geleid tot kritisch toetsend nadenken. Zo zal het hem moeilijk vallen, zelfs op het niveau van een Inleiding, een verantwoord beeld te krijgen van de zin en draagwijdte van door de schrijver besproken 'benaderingen' als de systeemanalyse, de cybernetica en de structureel-functionele analyse. In dit verband treft het ook dat zulke voor de verklaring van politieke verschijnselen essentiële zaken als politiek gedrag en de vorming van politieke voorkeuren, houdingen, ideologieën, e.d., geen bijzondere behandeling krijgen.

Met dat al lijkt Hoogerwerfs 'Politicologie' niet geschreven te zijn om de student als leerboek te dienen gedurende de eerste fase van zijn studie. Als allereerste, snelle kennismaking met althans een aantal belangrijke elementen van de politiek lijkt het mij niet ongeschikt. In dit verband verdient bijzondere vermelding de nuttige 'wegwijzer naar politicologische en politieke publikaties' achter in het boek (pp. 146-152).

J. K. de Vree